

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

”Nätet är en del av livet i skolan”

- En kvalitativ studie om sex stycken skolkuratorers upplevelser och tankar kring nätmobbning

SQ1562, Vetenskapligt arbete i socialt arbete, 15 hp
Scientific Work in Social Work, 15 higher education credits
Kandidatuppsats
VT 14
Författare: Josephine Mc Lintock & Annica Johansson
Handledare: Emma Sorbring

Abstract

Titel: ”Nätet är en del av livet i skolan” - En kvalitativ studie om sex stycken skolkuratorers upplevelser och tankar kring nätmobbning

Författare: Josephine Mc Lintock & Annica Johansson

Nyckelord: Nätmobbning, skolkuratorer, genus & makt/maktlöshet

Syftet med vår undersökning är att få en inblick till skolkuratorers upplevelser och tankar kring nätmobbning. Vi har valt att göra en kvalitativ studie där vi har intervjuat sex stycken skolkuratorer. För att uppnå undersökningens syfte formulerade vi två stycken frågeställningar som blev vår utgångspunkt. Dessa var följande; Upplever skolkuratorerna någon könsskillnad angående nätmobbning? Vilka tankar och upplevelser har skolkuratorerna angående deras arbetsätt i förhållandet till nätmobbning? Resultaten i denna studie visar att samtliga skolkuratorer inte ville använda sig av begreppet nätmobbning utan föredrog istället att använda sig av kränkningar på nätet. Vidare belyste resultaten att samtliga skolkuratorer bl.a. arbetade med gränssättning, strukturerande samtal och uppsökande arbete (via nätet). Samtliga skolkuratorer upplevde svårigheter angående den anonymitet som kan råda på nätet. Slutligen visade resultaten att majoriteten av skolkuratorerna upplevde en könsskillnad angående mobbning på nätet vad gäller utsatthet samt vad denna mobbning handlar om. Slutsatserna vi drog av denna studie var att nätmobbning är ett relativt nytt fenomen där personal inom skolväsendet ställs inför utmaningar som kan betraktas som svåra och som kräver en mer ingående samverkan mellan hem och skola.

Förord

Tack!

Vi vill först och främst tacka samtliga skolkuratorer som ställde upp på att bli intervjuade av oss. Vi är oerhört tacksamma för samtliga skolkuratorers engagemang gentemot vår studie där Ni har delat med Er av era erfarenheter, tankar och upplevelser kring nätmobbning. Utan Er hade inte vår undersökning varit möjlig att genomföra.

Vidare vill vi rikta ett stort tack till vår handledare som i vått och torrt har stöttat och uppmuntrat oss i skrivandet av denna uppsats. Vi är oerhört tacksamma över ditt engagemang, tålamod samt goda råd som du har givit oss under resans gång.

Vi vill även rikta ett stort tack till våra nära och kära som har funnits vid vår sida på alla sätt och vis under skrivandet av denna uppsats.

Avslutningsvis vill vi tacka varandra för ett gott samarbete från början till slut.

Josephine & Annica

Innehållsförteckning

1. Problemformulering	1
2. Syfte och frågeställningar	3
3. Definition av begrepp	4
3.1 Kränkning	4
3.2 Mobbning	4
3.3 Nätmobbning	5
4. Lagar/förordningar	7
4.1 FN:s barnkonvention	7
4.2 Skollagen (2010:800)	7
4.3 Diskrimineringslagen (2008:567)	8
4.4 Läroplan	9
5. Yrkesrollen som skolkurator	11
6. Tidigare forskning	12
6.1 Barn och ungas medievanor:	12
6.2 Utbredning av nätmobbning:	12
6.3 Elevernas strategier	13
6.4 Skolpersonal och nätmobbning	14
7. Teoretiska perspektiv	16
7.1 Makt	16
7.2 Socialkonstruktionism och genusystem:	17
8. Metod	19
8.1 Val av metod	19
8.2 Urval	19
8.3 Förförståelse	20
8.4 Etiska överväganden	20
8.5 Intervjuernas genomförande	21
8.6 Validitet, reliabilitet och generaliserbarhet	21
8.7 Genomförandet av analys	22
8.8 Litteratursökning	23
8.9 Begränsningar	23
8.10 Författarnas delaktighet i skrivandet	23
9. Resultat och analys	24

9.1 Begreppet nätmobbning	24
9.2 Nätmobbning och arbetsätt	24
9.3 Nätmobbning och könsskillnader.....	28
10. Avslutande diskussion	31
11. Litteratur	32
Bilaga 1.....	36
Intervjuguide	36
Bilaga 2.....	38
Missivbrev	38

1. Problemformulering

Följande citat är inhämtat från skollagens inledande bestämmelser Skollag (2010:800) 1 kap. 5 § 2st:

”Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling”
(<http://www.riksdagen.se>)

Mobbning bör betraktas som ett folkhälsoproblem utifrån att ohälsosamma konsekvenser kan uppstå hos en ungdom som utsätts för mobbning (Beckman, 2013). Exempel på sådana konsekvenser är följande; oro, depression, låg självkänsla, ilska och i extrema fall kan det leda till att eleven begår självmord. Vidare kan nätmobbning resultera i sämre skolprestationer samt att den utsatta eleven inte kommer till skolan (Willard, N.E. 2007). Den psykiska hälsan hos ungdomen påverkas av vilka sociala relationer som individen innehar. Relationer som betraktas som positiva kan ses som skyddsfaktorer för att motverka att psykisk ohälsa uppstår hos ungdomen. Negativa sociala relationer är i motsats till de positiva sociala relationerna en utgörande faktor för att psykisk ohälsa utvecklas hos ungdomen där mobbning kan ses som en riskfaktor. I och med att kommunikations- och informationsteknologin har utvecklats så bidrar detta till en ny arena för ungdomar att skapa och vidmakthålla sociala relationer. Denna arena innebär att mobbning även kan ske via internet dvs. nätmobbning (Beckman, 2013). Det som bl.a. skiljer nätmobbning från traditionell mobbning är att personen som är utsatt inte ges någon fristad då mobbningen kan äga rum oberoende av var den utsatta personen befinner sig. Allt som läggs upp på internet såsom bilder och videos har en stor spridningsrisk och därav är det inte ovanligt att det är fler personer som bevittnar denna form av mobbning jämfört med traditionellt mobbning. Något som karaktäriserar nätmobbning är att personer som utsätter andra individer på nätet kan vara anonyma, eftersom mobbningen inte sker öga mot öga (Slonje & Smith, 2008). Ytterligare en aspekt av anonymiteten är att en person som utsätter en annan individ för mobbning på nätet kan neka till handlingen genom att skylla på någon annan. Att vara anonym kan även bidra till att handlingar på nätet blir råare i och med att den anonyma personen som utsätter inte riskerar några påföljder (V.Beale & R. Hall, 2007). I Sverige har majoriteten av alla ungdomar tillgång till internet antingen via datorer och mobiltelefoner. Fenomenet nätmobbning är något som har ökat bland ungdomarna (Beckman, Hagquist & Hellström, 2013). Ungefär 10 % av ungdomar som går på högstadiet i Sverige blir utsatta för denna form av mobbning (<http://www.samfak.gu.se>). Det är vanligare att pojkar i åldern 9-16 spelar datorspel och tittar på olika videoklipp på internet medan tjejer i samma ålder istället är mer aktiva på sociala nätverk. Det är vanligare att tjejer bloggar och chattar samt lägger upp bilder på sig själva som blir tillgängligt för allmänheten. Det är av vikt i strävan efter att motverka nätmobbning i skolan att se huruvida det går att använda sig av den kunskapen som råder kring den traditionella mobbningen eller om nya strategier krävs (Beckman, 2013) Nätmobbning är en av de största utmaningarna som skolorna ställs inför och detta är även en problematik för föräldrar/vårdnadshavare. Utifrån detta måste

skolpersonal diskutera detta fenomen samt implementera en omfattande plan för att motverka nätmobbning där föräldrar/vårdnadshavare utgör ett viktigt stöd. I arbetet mot denna problematik i skolorna krävs det ett fungerande samarbete mellan föräldrar, skolkuratorer, lärare, elever samt administratörer (V.Beale & R. Hall, 2007).

2. Syfte och frågeställningar

Syftet med vår undersökning är att få en inblick till skolkuratorers upplevelser och tankar kring nätmobbning.

Frågeställningar:

- Upplever skolkuratorerna någon könsskillnad angående nätmobbning?
- Vilka tankar och upplevelser har skolkuratorerna angående deras arbetssätt i förhållandet till nätmobbning?

3. Definition av begrepp

Nedan följer definitioner på olika begrepp som vi anser är relevanta för vår uppsats. Vi kommer att definiera följande begrepp: kränkning, mobbning och nätmobbning. Kränkning är ett begrepp som samtliga informanter använde sig utav vid besvarandet av intervjufrågorna och därav anser vi det vara väsentligt att beskriva och redogöra kring detta begrepp. Vid definitionen kring begreppet mobbning kommer vi att utgå från Dan Olweus definition.

3.1 Kränkning

6:e kapitel i skollagen samt diskrimineringslagen har till syfte att: ” [...] skydda barn och elever mot kränkningar av deras värdighet” (Skolverket, 2012, s.8). Dessa kränkningar kan komma till uttryck i form av kränkande behandling, trakasserier samt diskriminering. Kränkande behandling och diskriminering är enligt skollagen och diskrimineringslagen inte tillåtet (Skolverket, 2012). Dessa två lagar kräver att verksamheter såsom skola ska arbeta målinriktat i strävan för att: ” [...] att främja barns och elevers lika rättigheter och möjligheter samt för att förebygga och förhindra trakasserier och kränkande behandling” (Skolverket, 2012, s.8). Kränkande behandling innebär bortsett från att det handlar om diskriminering utifrån diskrimineringslagen att en elevs/barns värdighet kränks genom ett agerande från en eller flera individer gentemot en eller flera barn/elever. Dessa kränkningar kan ske i olika former där de kan vara tydliga samt mindre tydliga dvs. dolda för omgivningen. En eller flera individer kan bli utsatt för kränkande behandling både i och utanför skolan och exempel på hur detta kan ske är genom telefon och internet. Exempel på kränkande behandling är följande; fysiskt våld, hot, utfrysning, spridning av rykten, nedsättande tilltal samt förlöjliga en annan individ. Denna form av behandling kan inträffa både regelmässigt och vid enskilda tillfällen (Skolverket, 2012).

3.2 Mobbning

Olweus definierar mobbning som följande; ”Man brukar tala om mobbning när en eller flera personer vid upprepade tillfällen och under en viss tid, säger eller gör kränkande och obehagliga saker mot någon som har svårt att försvara sig” (Olweus, 1999, s. 9). Vidare belyser Olweus (1999) att mobbning karakteriseras av ett icke jämlikt styrkeförhållande (psykiskt och fysiskt) mellan de berörda parterna och skiljer mellan två olika former på hur mobbning kan komma till uttryck. Dessa är direkt- och indirekt mobbning. Exempel på direkt mobbning är att säga elaka ord, att hota, att sparka, att slå och uttrycka kommentarer som är kränkande mot en annan person. Exempel på indirekt mobbning är utfrysning från gemenskapen, att någon talar dig bakom ryggen eller att du blir förhindrad från att skaffa nya kamrater. Någon som också kan betraktas som mobbning är att bli retad om denna retsamhet förekommer vid flera upprepade tillfällen. Dock kan retsamhet förekomma vänner emellan och då betraktas inte detta som mobbning. Mobbning sker mestadels mellan elever som går i samma klass eller som går i samma årskurs. Det sker även att äldre elever utsätter yngre elever för mobbning

(*ibid.*). Begreppet mobbning används numera inte i lagtext utan kränkande behandling är det begrepp som uttrycks i lagtext (<http://www.umea.se>).

3.3 Nätmobbning

En vanlig definition av nätmobbning belyses nedan;

” [...] an aggressive act or behavior that is carried out using electronic means by a group or an individual repeatedly and over time against a victim who cannot easily defend him or herself” (Slonje, Smith & Frisén, 2013, s. 26)

Det finns således liknande definitioner av den som har belysts ovan, dock är det inte så enkelt att ge en strikt definition av begreppet nätmobbning. Det är främst två faktorer som gör sig gällande i denna diskussion och dessa faktorer är följande; upprepning och maktförhållandet. Upprepning blir problematisk i den bemärkelsen att en handling som har för avsikt att ske en gång som exempelvis att lägga upp en bild på internet kan till följd av teknikens utveckling spridas vidare över internet. Om spridning av denna bild sker av en eller flera personer som inte lade upp bilden från början på internet anses detta då vara nätmobbning? Vad gäller maktförhållandet skiljer sig detta åt mellan traditionell- och nätmobbning (Slonje et al. 2013). Olweus (1993) belyser att i den traditionella mobbningen betraktas den person som är utsatt oftast som svag både psykiskt och fysiskt. Denna ojämna maktbalans i traditionell mobbning kan ta sig till uttryck genom att det är fler antal personer som utsätter i förhållande till den/de som blir utsatt/utsatta (*ibid.*). När det handlar om nätmobbning blir inte denna ojämna maktbalans lika självklar då den fysiska styrkan inte gör sig gällande samt vad gäller antalet personer. Dock finns det två andra faktorer som blir betydelsefulla vid nätmobbning och dessa är följande; anonymitet och förmågan vad gäller information, kommunikation och teknik (Slonje et al. 2013). Slonje et al. (2013) belyser olika former för hur nätmobbning kan ske. Ett sätt är att se det utifrån sju stycken olika kategoriseringar och dessa är följande; textmeddelanden (text messages), e-post, snabbmeddelanden (instant messages), chattrum, videos/bilder, websidor och samtal med mobiltelefon. Ytterligare ett sätt är att sammanföra ovanstående former av nätmobbning, vilket innebär att formerna inte blir lika detaljerat. Vidare finns det kategoriseringar som grundar sig på tio olika former och dessa är följande; att tilltala en person med ett nedsättande namn (även homofobi), att hota en person om fysiskt våld, handlingar som är hatiska och kränkande, att hota en individ till livet, hot om avslutande av platoniska relationer, handlingar som är sexuella, att ställa krav samt ge instruktioner, hot om att förstöra relationer, att hota en individs hem/familj och att skicka hotfulla kedjebrev. Spel över internet är också en form som kan inkluderas (*ibid.*). Arslan et al. (2012) uttrycker bl.a. att mobiltelefonsamtalen kan vara anonyma och att stjäla en persons identitet kan ses som nätmobbning. Pearce et al. (2011) belyser vidare att mobba en person på nätet kan ske genom utfrysning och ignorering, att stjäla någons privata lösenord samt att utge sig för att vara någon som man är. Som ett resultat av teknikens ständigt pågående utveckling kan dessa ovanstående

former inte betraktas som oföränderliga utan nya former kommer att uppstå (Slonje et.al 2013).

4. Lagar/förordningar

Skolkuratorernas arbete i skolan sker utefter de styrdokument som är nationella och dessa är följande; läroplaner, skollagen (2010:800) och förordningar som gör sig gällande beroende på vilken skolform det rör sig om. Ytterligare styrdokument och lagar som skolkuratorerna arbetar utefter är bl.a. FN:s barnkonvention och diskrimineringslagen (2008:567) (Akademiker förbundet SSR, 2011). Utifrån detta har vi valt att beskriva dessa lagar och styrdokument. Diskrimineringslagen (2008:567) var även den lag som samtliga informanter talade om.

4.1 FN:s barnkonvention

Barnkonventionen består av 54 artiklar som berör barnets mänskliga rättigheter och inbegriper samtliga barn/ungdomar i hela världen som ännu inte fyllt 18 år, förutsatt att barnet inte blir myndig vid tidigare ålder enligt lag. Barnkonventionen är ingen lag, men är likväl juridiskt bindande och Sverige har ratificerat konventionen. De lagar som råder i det svenska samhället har anpassats utefter denna barnkonvention (<http://unicef.se>). Friends är en organisation som arbetar mot mobbning där deras fokus ligger på att unga och barn så få en trygg och jämlik uppväxtmiljö. Friends arbetar bl.a. med att stödja och utbilda verksamheter inom skolväsendet i hela Sverige (<http://www.friends.se>, 2013:a)

Friends har valt ut några artiklar från barnkonventionen och dessa har vi valt att citera i nedanstående text,

”♥ Alla barn har lika rättigheter och är lika mycket värda

♥ Alla barn har rätt att säga vad de tycker. Barn har rätt att vänta sig att vuxna lyssnar och tar dem på allvar.

♥ Alla barn har rätt att tänka vad de vill.

♥ De som bestämmer om sådant som gäller barn ska först och främst tänka på vad som är bäst för barnet.

♥ Alla barn har rätt att inte bli slagna, och ingen får vara elak mot ett barn.

♥ Alla flyktingbarn har rätt att få hjälp och skydd. De har rätt att tala sitt eget språk, vara som de är, och tro på sin Gud.

♥ Funktionshindrade barn har rätt att få vara med som alla andra.

♥ Alla barn har rätt att gå i skolan gratis och lära sig saker, t ex olika språk och hur det är i andra länder” (<http://www.friends.se>, 2013:b)

4.2 Skollagen (2010:800)

Följande citat är inhämtat från Skollagen (2010:800) 1 kap 4§ och belyser syftet med utbildningen inom skolan;

”Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.

I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Utbildningen syftar också till att i samarbete med hemmen främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare”
(<http://www.riksdagen.se>, 2013:a)

Skollagen 6 kapitel belyser bestämmelser angående kränkande behandling. Huvudmannen inom den specifika verksamheten har till uppgift att bedriva ett förebyggande och åtgärdande arbete som är målinriktat i strävan mot kränkande behandling gentemot elever och barn. I denna lag belyses det vidare att det ska upprättas en plan mot kränkande behandling där det ska finnas med åtgärder som har till syfte att förhindra och förebygga att elever och barn utsätts för kränkande behandling. Dessa åtgärder ska ges en redogörelse för hur de ska genomföras och påbörjas under nästkommande år. Vidare ska dessa åtgärder finnas med i nästkommande plan mot kränkande behandling där de ska stå beskrivet hur dessa åtgärder har implementerats i verksamheten. Personal inom skolväsendet har en skyldighet att rapportera till rektor eller till den person som är chef på förskolan när det kommer till deras vetskap om att en elev eller ett barn upplever sig ha blivit utsatt för kränkande behandling kopplat till verksamheten. När denna anmälan angående kränkande behandling har kommit till huvudmannens förfogande måste denna huvudman snabbt göra en utredning av den inkomna informationen. Vid behov ska huvudmannen vidare ta till åtgärder som anses vara skäligen i strävan efter att kränkande behandling inte ska uppkomma längre fram i tiden (<http://www.riksdagen.se>, 2013:a)

4.3 Diskrimineringslagen (2008:567)

I 1 kap. 1 § i diskrimineringslagen (2008:567) står det följande;

”Denna lag har till ändamål att motverka och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder” (<http://www.riksdagen.se>, 2013:b).

Denna lag definierar diskriminering utifrån fem olika former och dessa är följande; direkt diskriminering, indirekt diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och instruktioner att diskriminera. Direkt diskriminering kommer till

uttryck genom att en person som befinner sig i en liknande situation som en annan person blir sämre behandlad än vad den personen som befinner sig i den liknande situationen blir/har eller skulle ha behandlats. Detta behandlande ska ses i relation till de ovanstående nämnda diskrimineringsgrunderna. Indirekt diskriminering definieras genom att en individ blir diskriminerad utifrån ett förfaringsätt, ett krav eller en bestämmelse som förefaller att vara objektivt, men där individen blir orättvist behandlad till följd av någon/några av diskrimineringsgrunderna. Trakasserier innebär att en eller flera personer agerar på ett sätt gentemot en annan individ där denna individ upplever att värdigheten har blivit kränkt utifrån någon/några av de olika diskrimineringsgrunderna. Sexuella trakasserier handlar om ett sexuellt agerande där detta agerande kränker en individs värdighet. Instruktioner att diskriminera avser att en person som har ett beroende- och lydnadsförhållande till en annan person blir tillsagd att missgynna någon utifrån ovanstående fyra nämnda diskrimineringsformer. I diskrimineringslagen står det skrivet att det ska upprättas en likabehandlingsplan inom utbildningsväsendet där denna plan ska innehålla främjande, förebyggande och åtgärdande faktorer i arbetet mot diskriminering. Syftet är att barn/elever/studenterna inte ska diskrimineras utifrån någon/några av diskrimineringsgrunderna (<http://www.riksdagen.se>, 2013:b).

4.4 Läroplan

Den undervisning som bedrivs i skolor i Sverige styrs bl.a. en läroplan. Följande mål och riktlinjer angående normer och värderingar är citerade från grundskolans läroplan;

”Skolans mål är att varje elev

- kan göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personliga erfarenheter,
- respekterar andra människors egenvärde,
- tar avstånd från att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling, samt medverkar till att hjälpa andra människor,
- kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen, och
- visar respekt för och omsorg om såväl närmiljön som miljön i ett vidare perspektiv.

Riktlinjer - Alla som arbetar i skolan ska;

- medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor också utanför den närmaste gruppen,
- i sin verksamhet bidra till att skolan präglas av solidaritet mellan människor,
- aktivt motverka diskriminering och kränkande behandling av individer eller grupper, och

- visa respekt för den enskilda individen och i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt förhållningssätt”

(<http://www.skolverket.se>)

5. Yrkesrollen som skolkurator

Skolkuratorns yrkesroll skiljer sig från övrig personal inom skolan då kuratorn ska bedriva ett professionellt socialt arbete, vilket också är att betrakta som deras huvuduppgift. Skolkuratorns arbetsuppgifter består bl.a. att verka som konsult, handledare och som socialarbetare på skolan. Det arbete som skolkuratorn utför inom skolan sker på fyra olika nivåer och dessa är följande; individ-, grupp-, organisations- och samhällsnivå. På individnivå arbetar skolkuratorn med både föräldrar/vårdnadshavare, elever samt personal. Skolkuratorn huvudsakliga arbetsuppgift är att ge stöd till elever angående lärandet i skolan samt att röja undan eventuella svårigheter som kan utgöra hinder för elevers vilja till att lära sig samt utvecklas. Vidare ska skolkuratorn vara med i arbetet i strävan för att skapa en skolmiljö som är att betrakta som trivsamt och tryggt. På individnivå kan skolkuratorn ge direkt individuellt stöd genom att antingen ta eget initiativ eller utifrån en förfrågan. Exempel på insatser som en skolkurator kan bistå med är följande; ge råd och stöd till föräldrar/vårdnadshavare, ge samtal för att eleven ska komma till större insikt om sin egen livssituation och hur denna livssituation kan påverka studierna samt att vara delaktig när åtgärdsprogram ska upprättas. På gruppnivå kommer kuratorns arbetsuppgifter till uttryck genom exempelvis; arbete med hela klasser eller i mindre grupper, övningar kring samarbete, samtal, förebyggande (t.ex. jämställdhet, värdegrund och våld) och behandlande (t.ex. kränkningar och självkänsla). Kuratorn kan även ha samtal i grupper med föräldrar/vårdnadshavare där tematan att prata om kan vara utveckling hos ungdomar samt samarbete mellan hemmet och skolan. På organisationsnivå handlar skolkuratorns arbete om att samarbete med olika myndigheter, att utveckla organisationer samt förändringsarbete. På samhällsnivå kommer handledare och konsultrollen till uttryck hos kuratorn genom att denna kurator arbetar för att skolpersonalen ska erhålla ökade kunskaper och en ökad medvetenhet angående socialt arbete (<http://www.skolkurator.nu>).

6. Tidigare forskning

I vårt sökande efter relevant tidigare forskning utifrån vårt syfte med denna uppsats så upptäckte vi att det inte fanns mycket forskning kring skolkuratorer och dess förhållande till nätmobbning. I den forskning som vi fann angående skolkuratorer belyste även denna avsaknad av tidigare forskning (Slovak & B. Singer, 2011). Vi har valt att dela in vår tidigare forskning i olika teman som vi anser vara väsentliga för syftet med vår studie. Dessa teman är följande; barn och ungas medievanor, utbredning av nätmobbning, elevernas strategier och skolpersonal och nätmobbning.

6.1 Barn och ungas medievanor:

Statens medieråd har publicerat en rapport angående barn och ungas medievanor samt deras inställningar till användningen av medieindustrin. 2000 barn i åldrarna 9-18 år är tillfrågade i denna rapport. Denna undersökning visar även hur användningen av internet har ändrats sedan år 2010. I det stora hela går det att utläsa av resultaten att användningen av internet har stigit i samtliga åldrar näst intill 100 % från det att barnet är 12 år. Den ökning som är störst angående medievanor är användandet av internet i mobiltelefonen. Idag är siffran 89 % av 15- åringarna jämfört från år 2010 då siffran endast var 12 % i den åldersgruppen. Det har skett en förändring angående vilken typ av medievanor som unga och barn sysselsätter sig med. Förr var det film och tv som var i fokus och i nuläget är det vanligast att sysselsätta sig med internet från det att barnet är 13 år. Rapporten visar en ökning vad gäller 12-åringarnas internetvanor, år 2010 var det 47 % och idag är siffran 82 %. 81 % av barnen som är 9 år använder internet ett par gånger i veckan eller mer, vilket är en ökning sedan år 2010 då siffran var 62 %. Studien visar även att åldersgruppen 13-16 år ägnar mest tid åt sociala medier på internet där Facebook är vanligast. Rapporten visar även på en del skillnader mellan pojkar och flickor angående deras medievanor. Flickor ägnar sig åt bloggar dvs. läser och skriver samt sysselsätter sig på sociala medier i högre utsträckning än vad pojkar gör. Till skillnad från flickor ägnar sig pojkar mer åt TV-spel, datorspel samt olika klipp på YouTube (<http://www.statensmedierad.se>).

6.2 Utbredning av nätmobbning:

Enligt en rapport som är utgiven av statens medieråd har det inte skett någon säkerställd förändring angående mobbning på internet sedan år 2010. Angående utbredning av nätmobbning visar denna rapport att det dock har skett en ökning i skillnader mellan könen. Den visar att flickor är mer utsatta för mobbning på nätet än pojkar (<http://www.statensmedierad.se>). 1076 stycken elever i åldern 10-15 år har blivit tillfrågade i en svensk undersökning angående deras uppfattningar om förhållandet mellan nätmobbning och kroppsuppfattning. Resultaten visar bl.a. att ungdomarna tror att det är vanligare att nätmobbning mellan flickor alltid eller nästan alltid handlar om deras utseende än om nätmobbning sker mellan: pojke - flicka, flicka -pojke, pojke – pojke (Frisén, Berne & Lunde, in press:a). 7182 elever i åldern 11-15 har deltagit i en studie som är genomförd i USA. Ett av

studiens resultat belyser könsskillnader angående mobbning som är av fysisk karaktär samt nätmobbning. Enligt detta resultat så var pojkar till skillnad från flickor mer inblandade i den fysiska formen av mobbning både vad gäller att utsätta och att bli utsatt. Vad gäller nätmobbning visade resultaten att pojkar till större del var de som utsatte andra personer medan flickor i större utsträckning blev utsatta för denna form av mobbning (Wang, Iannotti & Nansel, 2009). Enligt Olweus (1999) undersökning kring traditionell mobbning visar resultaten bl.a. att denna form av mobbning är vanligare bland pojkar än hos flickor. De flickor som utsätts för traditionell mobbning blir det mestadels av pojkar. Pojkar är de som generellt är mest utsatta för denna mobbning. Den mobbning som förekommer mellan flickor är inte lika fysisk som hos pojkarna och blir därmed besvärligare att upptäcka. Den indirekta mobbning som bl.a. innefattar utfrysning och att tala någon bakom ryggen är den mobbning som mest förekommer bland flickor (*ibid.*). En kvantitativ studie har gjorts där 360 ungdomar i svenska skolor i åldern 12-20 deltog. Resultaten visar bland annat att 5,3 % av ungdomarna har varit utsatta för nätmobbning samt att 2,8 % av ungdomarna uppgav att de har varit utsatta för nätmobbning en eller två gånger de senaste månaderna vid tillfället då undersökningen genomfördes (Slonje & Smith, 2008). Ytterligare en kvantitativ studie har undersökt detta tema där studien är genomförd på elever i åldern 12-15 i Kina där 1 438 studenter har medverkat. Av dessa elever som medverkade uppgav lite mer än hälften att de hade utsatts för nätmobbning. Studiens resultat visar även att pojkar i större utsträckning än flickor är involverade i nätmobbning både vad gäller rollen att vara förövare och offer (Zhou et. al, 2013).

6.3 Elevernas strategier

Frisén, Berne och Marin (in press:b) har gjort en svensk undersökning där fokus har varit på vilka strategier elever hade använt sig utav om de varit utsatta för nätmobbning utifrån olika aspekter såsom kön, årskurs och mellan personer som är utsatta icke-utsatta för nätmobbning. De medverkande i studien var 729 elever i åldern 10-12 år. Resultaten från denna studie visade att prata med någon, främst lärare och föräldrar var den vanligaste strategin hos dessa barn. Förvånansvärt få barn skulle berätta för en vän om de varit utsatta för nätmobbning. Ytterligare resultat från denna undersökning visar att yngre barn är mer benägna att berätta för föräldrar jämfört med äldre barn som hellre talade om sin utsatthet för en vän. Resultaten visar även att flickor i större utsträckning än pojkar väljer att berätta om nätmobbningen för vänner, lärare och föräldrar. Till skillnad från flickor så skulle pojkarna istället använda sig av en strategi som innebär att de ger igen genom att använda traditionell mobbning gentemot förövaren/förövarna. Vidare visar resultaten att barnen i denna studie tror att om de hade varit utsatta för nätmobbning så hade lärarna på skolan varit behjälpliga med att ta uti med problemet (*ibid.*). Ytterligare en studie som har gjorts bland 269 ungdomar i åldrarna 12-19 i Turkiet visar att 25 % av eleverna som är utsatta för nätmobbning skulle berätta för en vän eller för sina föräldrar om olika incidenter av nätmobbning. Det fanns även andra strategier hos ungdomarna som innefattade mer aktiva handlingar såsom blockning av förövaren. Resultaten visar att 16,4 % av eleverna själva

skulle be personen som utsätter att sluta, 8,1 % skulle ändra sitt användarnamn och 1 % skulle berätta för sin lärare (Aricak et al. 2008).

6.4 Skolpersonal och nätmobbning

Det har gjorts en studie i USA där fokus har varit på 66 stycken lärare som arbetar med elever i åldern 14-17 om deras uppfattningar kring strategier angående prevention och intervention mot nätmobbning. De skolor (lärare) som har medverkat i denna studie har inte implementerat någon plan mot mobbning/nätmobbning. Resultat från denna studie visar bl.a. att 60 % av lärarna var osäkra angående införandet av ett formellt anti-mobbingsprogram i deras skolor. En utav frågorna handlade om vilka strategier lärarna använde när de bevittnade nätmobbning eller när det kom till deras kännedom. Resultaten visar att lärarna med största sannolikhet hade rapporterat incidenten till administratörerna på skolan. De skulle även ta initiativ till att prata med både den som utsätter och med den som blir utsatt samt begränsar elevens tillgång till elektronik. Om nätmobbning förekommer utanför skolan och det kommer till lärarnas kännedom så visar resultaten att lärarna i mindre utsträckning skulle rapportera händelsen till skoladministratörerna samt prata med den utsatta eleven. Oavsett om nätmobbning sker i skolan eller utanför skolan visar resultaten att lärarna inte skulle kontakta föräldrarna om det inträffade. Slutligen visar resultaten att lärarna anser att föräldrar/vårdnadshavare är väsentliga i stävan att motverka nätmobbning (Stauffer et al. 2012).

Ytterligare en studie som är baserad på lärares perspektiv är en undersökning som har genomförts i Taiwan. 2821 stycken lärare har medverkat i denna undersökning och de arbetar med elever mellan 10-18 år. Resultaten visar att majoriteten av lärarna är medvetna om den anonymitet som råder kring nätmobbning samt att de genast skulle agera om nätmobbning kommit till deras kännedom. Lite mindre än hälften av lärarna uppgav att de kände sig säkra med att identifiera nätmobbarna trots anonymiteten. Vidare visar resultat att många av dessa lärare har en stark vilja att arbeta med nätmobbning men de anser att verktyg saknas för att kunna hantera detta fenomen både vad gäller förebyggande samt åtgärdande. Mindre än hälften av lärarna trodde att utsatta elever skulle vända sig till lärarna för att be om hjälp. Lite mer än hälften av lärarna trodde att det var vanligt att elever som är utsatta för nätmobbning skulle dölja denna utsatthet för dem (Huang & Chou, 2012).

Slovak och B. Singer (2011) belyser i sin studie hur socialarbetare i skolan förhåller sig till nätmobbning utifrån deras tankesätt och inställningar till detta fenomen. I denna undersökning deltog 399 socialarbetare som är verksamma inom skolor där åldern på eleverna är 5-17. En fråga i denna studie handlar om utifall skolorna hade upprättat en policy angående nätmobbning och resultaten är jämnt fördelade mellan ja, nej och vet inte. Vidare visar resultaten att de som svarade ja på ovanstående fråga ansåg att deras respektive policy var effektiv och resterande ansåg att deras policy inte var verkningsfull. Majoriteten av socialarbetarna ansåg att nätmobbning är ett problem på deras skolor och att det är något som även förekommer på elevernas fritid d.v.s. när de inte befinner sig i skolan. Resultaten visar också att informanterna ansåg att fenomenet behöver

ökad uppmärksamhet och att nätmobbning kan förorsaka psykologiska skador hos eleverna och kan leda till att eleven tar sitt eget liv. Lite mer än hälften av socialarbetarna ansåg att de hade verktyg för att ta itu med denna problematik. Studien visar även att informanterna ansåg att nätmobbning är mer skadligare än traditionell mobbning och att det är något som angår socialarbetarna (*ibid.*).

7. Teoretiska perspektiv

De teoretiska utgångspunkter som vi har valt att använda oss utav i analyserandet av den insamlade empirin är makt/maktlöshet och socialkonstruktionism/genussystem. Anledningen till att vi valde dessa två teorier är för att i framställningen av resultaten framträdde dessa teorier på ett tydligt sätt för oss.

7.1 Makt

En vanlig definition av makt är att det är handlingen (maktutövningen) som är i fokus, men också en förmåga att tillgå olika maktresurser. Michel Foucault var en fransk filosof som har belyst maktbegreppet (Svärd & Starrin, 2006). Foucault har följande definition av makt; ”Maktutövning [...] är det sätt varpå vissa handlingar påverkar andra handlingar” (Engelstad, 2006, s. 23). Maktutövning handlar i sin helhet om att en individ försöker att få igenom sin vilja gentemot en annan individ även om detta går emot denna individs intressen (Svärd & Starrin, 2006). Utifrån detta är det inte ovanligt att makt betraktas som negativt, men det kan även ses som positivt. Den positiva aspekten av maktbegreppet handlar om en individs möjligheter till ageranden som kan bidra till att exempelvis gemensamma mål kan uppnås (Jacobsson, Thelander & Wästerfors, 2010).

Svärd och Starrin (2006) belyser hur sociologen Mats Franzén delar in begreppet makt i tre olika perspektiv och dessa är följande; strukturellt, intentionellt och relationellt. Det strukturella synsättet innebär att ett samhälle innefattar olika förhållanden som karakteriseras som strukturella. Dessa förhållanden påverkar i sin tur vilken position en individ kommer att ha i samhället samt att de olika positionerna som individer innehar bidrar till att maktfördelning uppstår. Det intentionella perspektivet handlar om att den makt som utövas sammanbinds med agerande aktörer där intentioner och handlingar är det väsentliga. Handlingsperspektivet och den subjektiva handlingen och dess strävan är det som framhävs. De som utövar makt är alltså organisationer, grupper, kollektiv samt enskilda individer. Det relationella perspektivet utgår ifrån att makt gör sig gällande i samtliga relationer samt att den kommer till uttryck genom dessa relationer. Inom det relationella perspektivet förenas de intentionella- och strukturella perspektiven genom att de gör sig gällande i de relationer som råder individer emellan. Michel Foucault har belyst den relation som råder mellan olika hjälpformer och den makt som utövas. Makt finns naturligt i de sociala relationerna och finns inbyggd i professionsyrken. Makten kommer till uttryck från flera olika håll, vilket innebär att de parter som ingår i en relation utövar/utsätts för makt samt använder makt som motstånd (*ibid.*) Engelstad (2006) belyser några olika handlingsmodeller angående relationen mellan de inblandade aktörerna där olika komponenter ingår och dessa är följande;

1. Oavsett vilka aktörer som agerar strävar de efter att uppnå ett angivet mål.
2. För att få en världsuppfattning använder sig aktörerna av inhämtad kunskap.
3. Aktörernas ageranden sker utefter de resurser som de har att tillgå.

4. Omgivningen har en påverkan för hur aktörerna kommer att agera utifrån vilka möjligheter som erbjuds.

Den maktutövning som sker parter emellan förutsätter mestadels en önskan om en kommunikation, att göra sig förstådd samt ge en förklaring. Två komponenter beskrivs vidare och betraktas som viktiga förutsättningar i det gemensamma handlandet aktörer emellan, dessa är följande;

5. Kommunikation mellan aktörerna. Exempel på detta är den professionellas strävan att få en klient att förstå något samt klientens strävan att vilja skapa sig en förståelse och detta kan då ske genom t.ex. övertalning.
6. Identitet såsom självkänsla och självförtroende samt förmågan att kunna analysera och få grepp om sin tillvaro (*ibid.*).

Enligt Foucault finns det ett väsentligt samband mellan makt och kunskap där experternas kunskaper genererar makt (Lukes, 2008). Trots att en socialarbetare har tillträde till en organisation, besitter kunskaper och innehar sin profession så innebär inte detta att en klient är helt maktlös gentemot socialarbetaren. Klienter kan använda sig utav olika strategier vid utövandet av makt så som att medge brister och fel där förbättring utlovas. De socialarbetare som är anställda inom det offentliga kan med stöd av lagar och regler använda sig av makt (Swärd & Starrin, 2006). Vidare belyser Michel Foucault hur medborgare i ett samhälle disciplineras genom olika maktåtgärder i strävan efter att individen inte ska avvika från de rådande normer som ett samhälle innehar. Ett exempel på en sådan maktåtgärd som syftar till disciplinering är övervakning. Dressyr är ytterligare ett begrepp som Foucault diskuterar vilket innebär att individer i ett samhälle dresseras i strävan efter att bli lydaktiga och fungerande. Utifrån detta har samhället en utgångspunkt att förändring är möjligt där den önskade normaliteten bland individer i ett samhälle går att uppnå genom att tillämpa adekvata insatser. Dessa insatser syftar alltså till att en individ som avviker från den rådande normaliteten ska genom dessa insatser få ett beteende som betraktas som ”normalt” (Jacobsson et. al 2010).

7.2 Socialkonstruktionism och genussystem:

Vi anser att socialkonstruktionismen som är en kunskapsteori gör sig gällande i vår analysdel för att förstå informanternas uttalanden. Peter Berger och Thomas Luckmann är de två sociologer som gjorde socialkonstruktionismen känd. Utgångspunkten för teorin är hur individer gemensamt skapar uppfattning, konstruerar av olika sociala fenomen. Utifrån uppfattningar och konstruktionerna av sociala fenomen belyser teorin även hur individer sedan agerar och förhåller sig i förhållande till fenomenen (Lindgren, 2007).

Genussystem är ett begrepp som introducerades i Sverige på 1980-talet av Yvonne Hirdman och detta genussystem kan beskrivas utifrån två principer. Isärhållningens princip som är den ena principen innebär att de båda könen dvs. det manliga och kvinnliga könet attribueras olika egenskaper angående olika aktivitetsområden. Den andra principen handlar om en hierarkisk ordning där det manliga könet värderas högre och därmed ges en högre maktposition (Gemzöe,

2003). I detta genussystem anses kvinnan ha brister samt att hon inte räcker till för den hon är medan att mansrollen betraktas som felfri, tillräcklig samt att denna roll inte behöver påverkas och förändras (Svaleryd, 2006). I samtlig litteratur som vi har tagit del av angående detta perspektiv beskriver just skillnader mellan kön och genus. Vi har valt att utgå från Chancer och Watkins (2006) vid beskrivning av dessa skillnader. Kön handlar om skillnader i anatomin mellan män och kvinnor som tilldelas individer redan vid födseln. Genus är ett begrepp som är socialt konstruerat (*ibid.*).

Gemzöe (2003) belyser olika aspekter av samhällsliv där den rådande ojämlikheten mellan de olika könen kommer till uttryck i vårt samhälle idag. Ett utav dessa aspekter är den kulturella nedvärderingen av kvinnor som belyser hur mode, reklam- och medieindustrin framhåller synen på kvinnans kropp. Kvinnans kropp ses utifrån en objektifiering där utseende och kropp blir det enda väsentliga (*ibid.*). Svaleryd (2006) skriver att flickor redan i unga åldrar får uppmärksamhet för sitt utseende där de får bekräftelse av att dem är söta och har fina frisyrer (*ibid.*). Ytterligare egenskaper som betraktas som sociala konstruktioner angående femininitet är att flickor är känsliga, passiva, snälla och omsorgsfulla (Chancer & Watkins, 2006). Till skillnad från flickor så finns det föreställningar i vår vardag om att pojkar besitter egenskaper där de är och förväntas vara dominanta och aktiva aktörer (Svaleryd, 2006). Maskulinitet har genom tiderna förknippats och gör än idag med att de exempelvis ska vara tuffa, starka och sportintresserade där fotboll är i fokus. Dessa maskulina egenskaper som tillskrivs pojkar/män är exempel på sociala konstruktioner (Chancer & Watkins, 2006).

Det finns en skillnad mellan hur kvinnor och män framställs i media där kvinnorna i dessa reklamer är sexigare, mer glada samt längre ålder (Gemzöe, 2003). Utifrån detta kan kvinnorna beskrivas som ” [...] mjukpornografiska och passivt ensamma” (Gemzöe, 2003 s. 18). Majoriteten av de kvinnor som förekommer i media, såsom TV och liknande betraktas som ofullständiga, offer, objekt samt ointelligenta. De beskrivningar som finns av kvinnor i medierna kännetecknas av respektlöshet (Gemzöe, 2003). Ytterligare en person som gör sig gällande i denna diskussion är Hulter (2004) och hon beskriver att reklamen präglas av sexiga och lättklädda kvinnor där kvinnans byst, stjärt och ben blir mer väsentlig än hennes personlighet. Kroppen är därmed det centrala och fungerar som en sexuell stimulans för andra individers sexuella begär (*ibid.*).

8. Metod

8.1 Val av metod

Vi ville i vår undersökning försöka förstå skolkuratorernas subjektiva tankar och ageranden, inte enbart förklara därav föll det oss som naturligt att välja en kvalitativ studie där vi har haft ett tolkande synsätt. Att inneha ett tolkande synsätt i kvalitativa metoder benämns som hermeneutiskt (Langemar, 2008). Detta kommer till uttryck genom att vi även ville skapa oss en förståelse för det som intervjupersonerna uttalade sig om i sina svar samt få en ökad förståelse för hur skolkuratorerna agerar i olika situationer. Detta val av metodansats är något som belyses i Thurén (2007). I strävan efter att få ta del av skolkuratorernas subjektiva upplevelser, reflektioner och tankar valde vi en datainsamlingsmetod som bygger på kvalitativa intervjuer. Denna datainsamlingsmetod är något som beskrivs i Langemar (2008).

Vår kvalitativa studie bygger på ett induktivt förhållningssätt mellan vår empiri och de teorier som vi har valt att applicera på våra resultat. Teorierna i denna uppsats valdes efter genomförandet av intervjuerna dvs. när vi gick igenom de resultat som framkommit ur intervjumaterialet. Denna strategi är vanligt förekommande i kvalitativa studier (Bryman, 2011).

8.2 Urval

Vid sökandet efter informanter till vår undersökning läste vi i Bryman (2011) att ett målinriktat urval är att föredra i kvalitativa studier. Detta urval innebär att forskaren har en förhoppning att finna informanter som anses vara lämpliga utifrån studiens problemformulering. Sökandet efter informanter sker enligt detta urval inte på ett slumpmässigt sätt (*ibid.*). Vi har använt oss utav detta urval och det kommer till uttryck genom att vi kontaktade personer som vi ansåg vara lämpliga utifrån studiens problemformulering. De personer som vi ville ha med i vår studie var skolkuratorer som är verksamma på en skola för högstadieslever och vi kontaktade därmed ett flertal skolkuratorer på olika skolor varav sex stycken kom att medverka i vår studie. För att få tillgång till dessa informanter utformade vi först ett missivbrev (se bilaga 2) som vi sedan e-postade till 16 stycken skolkuratorer som arbetar på en högstadieskola. Vi postade även missivbrev till ytterligare fem stycken skolkuratorer som också arbetar på en skola för högstadieslever. En skolkurator som vi kontaktade via e-post vidarebefordrade vårt mail till ytterligare fem stycken möjliga informanter.

Samtliga informanter var kvinnliga skolkuratorer och erfarenheten varierade stort mellan dem där vissa hade mindre erfarenhet medan andra hade flera års erfarenhet. Samtliga skolkuratorer har socionomutbildning samt att vissa utav dem hade vidareutbildning. Angående storleken på skolan vad gäller antal elever så varierar även detta. Samtliga skolor hade utformat en likabehandlingsplan mot kränkande behandling som vi i vår undersökning även tog del av.

8.3 Förförståelse

Innan påbörjandet av undersökningen satt vi tillsammans och funderade och reflekterade över vår förförståelse kring vårt ämnesval. I takt med teknikens utveckling så som tillgången till smartphones har nätmobbning bland ungdomar ökat (Beckman et. al 2013). Utifrån detta tänkte vi att det förmodligen är ett ökat problem för skolkuratorerna i skolan dvs. för skolvärlden. Vi visste att skolor måste ha en likabehandlingsplan. Thurén (2007) beskriver att förförståelse är oftast en omedveten förståelse för något hos oss individer och påverkar vårt sätt att se på verkligheten, både vad gäller det dagliga livet samt vetenskapen.

8.4 Etiska överväganden

Vi har i vår studie utgått ifrån fyra stycken forskningsetiska principer inom humanistisk -sällskapsvetenskaplig forskning som har publicerats av vetenskapsrådet. Samtliga informanter har blivit informerade om dessa i det missivbrev (se bilaga 2) vi skickade ut samt att vi informerade om dessa principer ytterligare en gång till innan intervjun påbörjades. Principerna är följande: *informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet.*

Informationskravet: Utifrån denna princip blev våra informanter informerade om uppsatsens syfte. Vi var noga med att framföra att deras medverkan var frivillig och att de har rätt att avbryta sitt deltagande när som helst under uppsatsens gång. Vi valde att informera samtliga informanter redan i missivbrevet om att uppsatsen kommer att publiceras på Gupea:s hemsida. Detta gjorde vi för att informanterna redan i tidigt stadium skulle kunna avböja en eventuell medverkan om detta inte hade känts bra för dem.

Samtyckeskravet: Innan intervjuerna kunde genomföras var vi noga med att få samtycke från samtliga informanter. Alla skolkuratorer blev informerade om att de själva fick bestämma över sitt deltagande angående hur länge de vill delta under intervjun och att det inte var några som helst krav att behöva svara på ställda frågor om de inte ville detta. Inspelningen av intervjuerna skedde utifrån denna princip dvs. vi spelade in intervjuerna efter samtycke från informanterna.

Konfidentialitetskravet: Samtliga informanter blev informerade om att konfidentialitet är garanterad både vad gäller deras identitet samt skola de är verksamma på. För att uppnå största möjliga konfidentialitet kring våra informanter har vi bevarat alla uppgifter såsom inspelningarna av intervjuerna samt utskriften av dessa intervjuer i våra hem i våra skrivbordslådor. Härigenom har samtliga uppgifter hållits oåtkomliga för obehöriga. Då många av informanterna använde sig av olika exempel på händelser i sina svar har vi varit noggranna i valet av citat i uppsatsen för att citaten inte skulle kunna härledas till någon specifik skola/skolkurator. Detta gjorde vi för att bibehålla och upprätthålla den utlovade anonymiteten.

Nyttjandekravet: Alla insamlade uppgifter från samtliga deltagare kommer endast att användas till uppsatsens syfte. När uppsatsen är godkänd och klar kommer vi

att radera samtliga inspelningar från intervjuerna och även strimla sönder allt insamlat material från informanterna.

8.5 Intervjuernas genomförande

Inför genomförandet av intervjuerna gjorde vi en intervjuguide (se bilaga 1) där frågorna tematiserades (definition, skolan, arbetssätt, ansvar, likabehandlingsplan). Under de pågående intervjuerna ställde vi följdfrågor utöver de frågor som ingick i intervjuguiden. Dessa följdfrågor kunde se olika ut beroende på vad informanten svarade. Denna intervjuteknik går att härleda till vad Bryman (2011) benämner för semistrukturerade intervjuer. Det som ytterligare utmärker denna teknik och som vi har använt oss utav är att frågorna inte måste komma i ordning så som de är uppställda i intervjuguiden samt att denna teknik ger utrymme för informanten att besvara frågorna på sitt eget sätt. Tillvägagångssättet dvs. processen i intervjuerna blir därmed flexibel (*ibid.*). I vår intervjuguide har vi använt oss utav vad Bryman (2011) benämner för öppna och slutna frågor. Majoriteten av våra frågeställningar är öppna frågor då vi hade en önskan om att våra informanter skulle få möjlighet att besvara våra frågor på sitt eget sätt.

Samtliga intervjuer genomfördes på platser efter informanternas önskemål. En intervju ägde rum på ett kafé och resterande intervjuer genomfördes i slutna rum på skolkuratorernas respektive arbetsrum. Samtliga intervjuer pågick i ungefär 45 min. I genomförandet av intervjuerna ansåg vi det vara av stor vikt att dela upp rollerna mellan oss dvs. vem som skulle intervjua och vem som skulle inta en mer passiv roll. Vi valde att göra på detta sätt för att försöka förhindra att en eventuell förvirring skulle kunna uppstå under de pågående intervjuerna, både hos oss själva och för informanterna. Den person som intog en passiv roll förde lite anteckningar ifall att inspelningen av intervjuerna skulle krångla. Den personen kunde även inta en annan lyssnarposition än den som intervjuade, vilket vi ansåg vara bra i den bemärkelsen att fler följdfrågor kunde ställas till informanterna. Samtliga intervjuer spelades in med informanternas samtycke.

8.6 Validitet, reliabilitet och generaliserbarhet

Validitet handlar om att forskaren har gjort en studie och undersökt det som man hade för avsikt att undersöka dvs. forskaren har inte undersökt något annat (Kvale, 2009). Denna beskrivning av validitet är något som kan kopplas samman till vår C-uppsats, där vi anser att vi har en hög validitet. Validiteten kommer till uttryck i vår undersökning genom den intervjuguide (se bilaga 1) som vi utgick ifrån där samtliga informanter besvarade frågorna som har med uppsatsens syfte att göra.

Reliabilitet handlar om hur tillförlitlig en forskares studie är (Thurén, 2007). Kvale (2009) belyser begreppet reliabilitet, vilket innebär om samma forskningsresultat skulle se likadana ut om intervjufrågorna hade ställts vid en annan tidpunkt eller om frågorna ställts av andra forskare. Trost (1997) diskuterar begreppet reliabilitet utifrån tre viktiga delar som vi anser vara väsentliga för vår

studie. Dessa är följande; kongruens, precision och objektivitet. Dessa olika delar kommer till uttryck i kvalitativ forskning på följande sätt; kongruens handlar om att forskaren ställer en mängd olika frågor angående det fenomen som undersöks. Detta för att intervjuaren ska kunna förstå fenomenets alla olika nyanser (*ibid.*). Kongruens är något som framkommer i den intervjumall (se bilaga 1) som vi utgick ifrån som innefattade ett antal olika teman med tillhörande frågor. Utifrån detta anser vi att vi erhöll en bred information om nätmobbning utifrån skolkuratorers perspektiv. Precision innebär att man som intervjuare inte ska utgå ifrån att man förstår svaren till dess att man kan säkerställa att man har förstått samt att detta även har kontrollerats (Trost, 1997). Precision kommer till uttryck i och med att vi i nästan alla svar under de pågående intervjuerna ställde en följdfråga för att kontrollera att vi uppfattat informanternas svar på ett korrekt sätt. Objektivitet handlar om hur informanternas svar uppfattas av olika läsare (*ibid.*). Vi har i vår studie uppfattat informanternas svar på ett likvärdigt sätt och därmed kommer objektiviteten till uttryck enligt oss. Utifrån ovanstående text anser vi att vår studie är tillförlitlig och vi tror att varje enskild informant hade besvarat frågorna på ett likvärdigt sätt till en annan forskare.

Generalisering handlar om att forskaren är angelägen att ta reda på i vilken omfattning studiens resultat går att generalisera till andra sammanhang och grupper utöver det urval av personer som forskaren hade (Bryman, 2011). Utifrån vår studie blir generalisering ett intressant begrepp då vi anser att resultaten i vår undersökning går att generalisera till en viss del, eftersom att samtliga informanter besvarade de ställda frågorna på ett likvärdigt sätt. Dock är vi väl medvetna precis som Bryman (2011) belyser att antalet deltagare i en studie påverkar huruvida resultaten kan generaliseras. Det är enligt vår mening viktigt att ha i beaktande att vårt urval består av sex informanter, vilket enligt oss kan betraktas som ett litet antal.

8.7 Genomförandet av analys

Vi har i genomförandet av våra analyser utgått från vad Langemar (2008) benämner för tematiska analyser.

Vi började med att transkribera de inspelade intervjuerna som sedan kom att läsas av ett flertal gånger. Detta för att vi ville få en helhetsbild över det material som vi samlat in. Därefter gick vi igenom samtliga texter från intervjuerna. När vi gjorde detta markerade vi med highlighter samt skrev nyckelord som vi ansåg vara väsentliga utifrån de frågeställningar som vår studie bygger på. Genom att göra på detta sätt kunde sedan relevanta citat väljas ut. Dessa citat som vi plockade ut kunde sedan placeras under teman som vi valt temporärt. De teman som vi valde kom att utgå från svaren i intervjuerna d.v.s. utifrån vårt insamlade material. Därefter gick vi igenom texten igen och selekterade allt det som berörde just det temat. När vi hade gjort detta fastställde vi slutligen vilka teman som vi ville ha med i vår studie. Utifrån detta kunde vi sedan gå vidare med att göra en sammanställning av varje tema med tillhörande material. Till varje sammanställning plockade vi ut några citat som passade in för det aktuella temat. Slutligen valde vi en teori som kunde appliceras på samtliga teman. Vi

analyserade allt material på en gång. Denna process vid genomförandet av analys är något som beskrivs i Langemar (2008).

8.8 Litteratursökning

För att finna relevant litteratur till vår undersökning började vi med att först titta på tidigare litteratur som vi haft under utbildningens gång. Här fann vi några böcker som vi ansåg vara användbara. Denna litteratur räckte dock inte utan då gick sökte vi efter litteratur på Göteborgs universitetsbibliotek där vi fann majoriteten av den litteratur som vi kom att använda i vår studie. De sökord som vi har använt oss utav i sökandet efter väsentlig litteratur är bl.a. social konstruktion, genus, gender, kvalitativ forskning, ungdomar.

I vårt sökande efter tidigare forskning har vi sökt i olika databaser på Göteborgs universitetsbibliotek där sökorden bl.a. har varit: nätmobbning, cyber bullying, bullying + internet, cyberbullying + school counsleor, cyber bullying*, school* and cyber bullying*.

8.9 Begränsningar

Vår undersökning som bygger på en kvalitativ studie med kvalitativa intervjuer anser vi har bidragit till en del begränsningar. Det som vi först och främst tänker är att vi endast har intervjuat sex stycken skolkuratorer, vilket kan betraktas som ett fåtal informanter. Ytterligare en begränsning är att vi på grund av den tilldelade tidsramen valde att fokusera på enbart skolkuratorer som var verksamma inom högstadieskolor. Hade vi istället valt att göra en kvantitativ studie med t.ex. enkäter som insamlingsmetod hade förmodligen ovanstående begränsningar kunnat undgå. Vi anser dock att en sådan metod hade inneburit en förlorad subjektivitet hos informanterna, vilket från första början var det väsentliga för oss att få ta del av.

8.10 Författarnas delaktighet i skrivandet

Innan vi påbörjade att skriva denna uppsats klargjorde vi med varandra att samtliga delar skulle skrivas av oss tillsammans, vilket vi också har gjort. Anledningen till att vi valde att göra på detta sätt var för att det enligt vår mening skulle bidra till en mer enhetlig text.

9. Resultat och analys

För att våra informanternas uttalanden ska vara anonyma har vi valt att namnge intervjupersonerna i nummerordningen IP (intervjuperson) 1-6. Dessa siffror är oberoende av i vilken ordning intervjuerna ägde rum. Vid analyserandet av våra resultat har vi valt att dela in resultaten i olika teman. Dessa teman är följande: Begreppet nätmobbning, Nätmobbning och arbetssätt och Nätmobbning och könsskillnader.

9.1 Begreppet nätmobbning

Under samtliga intervjuer framkom det att begreppet nätmobbning inte var något som de ville använda sig utav i besvarandet utav våra frågor. Informanterna uttryckte sig bl.a. på följande sätt angående begreppet;

[---] jag tycker det är lite dumt själva det begreppet nätmobbning...utan jag skulle ha valt ett annat begrepp där, för att det är på så många olika sätt” (IP 5)

”Upprepande kränkningar fast det sker på nätet” (IP 4)

”Det är kränkningar fast på nätet [---] Mobbning känns som ett nittiotalsord helt plötsligt, man vill ju prata om kränkningar eller diskriminering utifrån att det är så man formulerar det i skollagen och diskrimineringslagen” (IP 6)

”Jag använder hellre ordet kränkningar, ganska sällan mobbing [---] Man får så mycket tillbaka från föräldrarna som säger att.... Dom känner sig kränkta för att man använder ordet mobbing om deras barn. Jag försöker undvika det ordet, det är lite farligt på det viset ”(IP 2)

Då lagtexten inte använder begreppet mobbing kan vi därmed också förstå till att våra informanter föredrog att tala om kränkningar på nätet istället för nätmobbning.

9.2 Nätmobbning och arbetssätt

Vi tänker oss att Mats Franzéns olika perspektiv av makt som belyses i Swärd och Starrin (2006) gör sig gällande i vår studie och ger oss en ökad förståelse till den maktfördelning som råder i skolan. Det strukturella perspektivet kommer till uttryck utifrån att skolkuratorerna har regler, lagar och mål att följa såsom likabehandlingsplan, läroplan och skollag. Enligt läroplanen som tidigare har

beskrivits i denna uppsats ska alla de som är verksamma inom skolan på ett kontinuerligt sätt arbeta för att bl.a. motverka kränkande behandling av grupper och enskilda individer (<http://www.skolverket.se>). Skolkuratorer måste bl.a. arbeta för att uppnå denna riktlinje och därav besitter de också en makt som kan betraktas som befogad som de kan utöva gentemot eleverna. Ovanstående riktlinje som skolkuratorerna bl.a. strävar efter att uppnå kan ses utifrån det intentionella perspektivet, där vi tänker oss att intentionen med maktutövningen är främst att motverka kränkande behandling såsom nätmobbning. Härigenom syns den ojämna maktfördelningen som råder mellan skolkuratorer och elever, vilket innebär att de tilldelas olika positioner inom skolan. Utifrån detta kommer det relationella perspektivet till uttryck som betonar att makt finns och framhävs i samtliga relationer (Svärd & Starrin, 2006).

Samtliga informanter innehar en socionomexamen och några har även vidareutbildning, vilket innebär att samtliga informanter besitter kunskaper om det sociala arbetet. Härigenom anser vi att Lukes (2008) beskrivning av Foucaults syn på det samband som råder mellan kunskap och makt där kunskap genererar makt gör sig gällande i den bemärkelsen att skolkuratorerna har samtal med eleverna både individuellt och i grupp. Dessa samtal handlar bl.a. om hur man som individer ska vara gentemot varandra, vilket kan ses i linje med Foucaults syn på samhällets disciplinering av sina medborgare genom exempelvis dressyr (Svärd & Starrin, 2006). Följande citat belyser informanternas uttalanden som vi anser går att härleda till ovanstående där dressyr kommer till uttryck gentemot eleverna;

”Hur man betar sig i korridoren och i klassrummet ... det speglar sig på nätet tänker jag därför är det jätteviktigt att man jobbar med det hela tiden [---] Dom flesta vill inte vara dumma eller taskiga, men blir det så då får man sätta tydliga gränser att det inte är okej”

(IP 1)

”Man pratar om värderingar, man pratar om hur man ska vara mot varann, vad som är schysst och inte och vad man använder för språk och så. Jag tror att det är viktigt att ha ett helhetsgrepp på det” (IP 3)

”Ibland får man kanske som vuxen gå in och vara lite tjatig och säga; ”det där låter inte okej i mina öron, jag förstår att ni kanske tycker att det är okej, men där går min gräns”. Precis som när nån skojbråkar i korridorerna [---] Så att ibland får man försöka visa vart gränsen går på nåt sätt” (IP 6)

Ovanstående citat anser vi kan härledas till att individer i ett samhälle dresseras i strävan efter att bli lydaktiga och fungerande dvs. inte avvika från normaliteten i samhället (Jacobsson et al. 2010). Foucault belyser vidare att samhället kan genom att tillämpa adekvata insatser uppnå en förändring hos en individ som syftar till att individen genom dessa insatser ska få ett beteende som betraktas som ” normalt”. Följande citat anser vi går att förstå utifrån ovanstående beskrivning;

”Alltid när det blir en konflikt eller...asså...kränkning/mobbning så har vi samtal om det är jämbördiga konflikter..då sitter vi ner och har ett strukturerat samtal och det kan ju vara konflikter på nätet och det kan ju vara konflikter i verkligheten, men även fast det är nånting som händer i verkligheten så i dom här samtalen så pratar vi också med barnen ...”hur tänker ni efteråt och vad ska ni ha för regler nu eller ska ni göra en överenskommelse med varandra hur ni ska bete er och inte säga taskiga saker till varandra, men då gäller det på nätet också [...] asså mer att dom får tänka efter” (IP 4)

Övervakning är enligt Foucault en maktåtgärd som används i strävan att disciplinera individer till ett ”normalt” beteende (Jacobsson et.al 2010). Utifrån detta kan vi förstå två informanters uttalanden om arbetssätt angående nätmobbning. Där dessa uttalanden stämmer väl överens med den definition som Foucault har av makt där han uttrycker att maktutövning innebär att en individs agerande påverkar en annan individs agerande (Engelstad, 2006).

”Jag har en jobb-Facebook, dels för att kunna bli nådd den vägen eftersom så många är med men också för en vuxennärvaro[---] Dom glömmer bort att jag finns där så det gäller ju att man lämnar något litet avtryck eller så. Det är ju också en såndär liten grej man kan göra ibland... ”Shit nu är vuxna och tittar på” [---] Det har jag varit med om ett par tillfällen att det står ”jäklar kuratorn tvingande mig att ta bort det” (IP 6)

”Det är så att det finns en ungdomsarbetare som också är socionom på min skola, hon har en egen sän här Facebook-profil eller vad ska man säga, en jobbprofil, så hon kommunicerar mycket via nätet med eleverna och är ute och kollar [---] Sen vet jag att det finns andra kuratorer som har en speciell Facebook-profil som bara är för jobbet eller med eleverna och då är man kanske lite mer aktiv och ser lite mer” (IP 3)

Vid genomgång av det insamlade materialet märkte vi att samtliga informanter uttalade sig om att det finns svårigheter med den anonymitet som råder kring nätmobbning. För att förstå deras uttalanden kring ovanstående anser vi att ett maktperspektiv gör sig gällande utifrån Foucaults syn på att kunskap genererar makt. Utifrån denna syn på förhållandet mellan kunskap och makt tänker vi oss att avsaknad av kunskap i sin tur leder till en maktlöshet hos aktören. Följande citat kan förstås utifrån denna maktlöshet;

”Jag tycker det är viktigt att knäcka vem det är alltså med polisens hjälp för vi kan ju inte göra det. Jag har ju inte så bra kunskaper vad gäller sånt där ... man känner ju sig lite fånig på något vis, just att tekniken sätter gränser för vad man kan göra ... det tycker jag är obehagligt faktiskt. Det är mycket enklare om man vet såklart ... vi är ju inte poliser” (IP 2)

”Vi försöker hänga med på nätet ... vi är ju ändå ganska unga som jobbar här med dom här frågorna, men dom ligger ju alltid steget före” (IP 6)

”Om det är anonymt är det mycket svårare” (IP 1)

”Ny arena kan man säga att det är som vi måste förhålla oss till på nåt sätt... vi vuxna kommer lite såhär bakom och hänger inte riktigt med” (IP 3)

”Det är svårt asså ... det gäller ju att man ska vara lite uppdaterad själv också på det här med hur det fungerar med datorer ... och det är inte alltid man är på tårna precis va ... utan vi vuxna är oftast lite efter” (IP 5)

Ovanstående uttalanden från informanterna anser vi inte enbart visar på en maktlöshet hos skolkuratorerna utan även att eleverna istället besitter makt gentemot kuratorerna på skolan då eleverna innehar mer kunskap vad gäller nätet. Utifrån Foucaults syn på att kunskap generar makt bidrar anonymiteten samt vuxnas bristande kunskaper angående nätet till en ojämn maktfördelning dessa parter emellan. Härigenom ser vi i enlighet med Foucaults syn om att makt kan uttryckas från flera olika håll där nu maktfördelningen kan betraktas som omvänt. Ytterligare något som var utmärkande i en stor del av den insamlade empirin var att majoriteten av skolkuratorerna hade åsikter kring elevens föräldrar/vårdnadshavare angående nätet, där de har en önskan om att dem ska bli mer delaktiga med vad som sker ute på nätet, vilket nedanstående citat belyser;

”Jag tycker att man skulle kunna bolla tillbaka mer på föräldrarna. Att föräldrarna ska ha koll på vad föräldrarna gör på nätet och följa dom och inte släppa det helt fritt. Det går inte att säga ”Jag kan ingenting om Facebook eller Instagram till exempel”. Utan det är en skyldighet att sätta sig in i det lite som förälder tycker jag [---] Det är svårt att komma åt också, eftersom det ofta sker på fritiden” (IP 3)

”Jag kan tänka mig att föräldrar inte är jätteinsatta om vad som händer på nätet” (IP 4)

”Om det pågår nätmobbning på fritiden och det är mellan elever på skolan och det påverkar deras skolgång då ska vi jobba med det på dagtid, fast det kanske är på helgerna, nätterna eller kvällarna. Det är svårhanterligt ... vad ska man säga ... barnens fritid påverkar skolans dag väldigt mycket på ett negativt sätt kan jag tycka [---] Asså föräldrarna har ju ett jättestort både ett ansvar och delaktighet med vad som sker på nätet tänker jag” (IP 1)

Avslutningsvis kan vi förstå informanternas uttalanden där deras maktlöshet kommer till uttryck utifrån den handlingsmodell som Engelstad (2006) beskriver med dess tillhörande komponenter. Utifrån den första komponenten (som handlar om att aktören agerar i strävan att uppnå ett angivet mål) tänker vi att skolkuratorerna har som mål att bl.a. motverka kränkande behandling, vilket även beskrivs i grundskolans läroplan. Komponent två (innebär att aktören använder

sig av inhämtad kunskap för att få en världsuppfattning) skulle vi vilja påstå är bristfällig i den bemärkelsen att skolkuratorerna inte besitter samma kunskaper om nätet som vad exempelvis eleverna gör, vilket även ovanstående citat belyser. Komponent tre (aktörernas ageranden sker utefter de resurser som de har att tillgå) anser vi gör sig gällande angående skolkuratorernas maktlöshet på så sätt att de inte besitter tillräckligt med resurser för att ta reda på vem den anonyma personen är bakom skärmen samt att de inte kan hålla koll på vad som sker efter skoltid, vilket även citaten visar. Komponent fyra (omgivningen har en påverkan för hur aktörerna kommer att agera utifrån vilka möjligheter som erbjuds) tänker vi att omgivningen i detta fall skulle kunna vara elevernas föräldrar/vårdnadshavare. Om föräldrar/vårdnadshavare är tillräckligt insatta i vad deras barn gör på nätet skulle kanske skolkuratorerna inte uppleva nätmobbning som lika svårhanterligt.

9.3 Nätmobbning och könsskillnader

Något som vi tyckte var intressant och utmärkande i samtliga intervjuer var att när informanterna besvarade de ställda frågorna använde sig informanterna av spontana exempel som berörde flickor i större utsträckning än pojkar angående nätmobbning. Våra informanter fick även frågan kring om de upplever någon/några könsskillnader och majoriteten uttalade sig om att det finns könsskillnader angående nätmobbning. När vi presenterar resultaten angående detta tema så har vi valt att koppla samman deras spontana exempel samt deras svar på frågan om könsskillnader. För att skapa oss en förståelse till varför dessa exempel från informanterna har uttalats måste vi försöka begripa varför dessa exempel har uppstått i praktiken. Genom att förstå detta kan vi därmed också förstå informanternas uttalanden. Genus är ett begrepp som är socialt konstruerat där olika egenskaper och yttre attribut tillskrivs vad som anses vara kvinnligt (Chancer & Watkins, 2006; Gemzöe, 2003). Svaleryd (2006) skriver att flickor redan i unga åldrar får uppmärksamhet och bekräftelse för sitt utseende och detta belyses i nedanstående citat;

”Det är mest flickor som har varit utsatta och då handlar det om hur ful du är, hur fet du är och fula kläder du har” (IP1)

”Det fokuseras lite mer på tjejers utseende [...] liksom att hon hade för lite kläder på sig på det kortet och så talar man illa om den personen på grund av det men då är det ju tjejer och inte killar som råkar illa ut” (IP 4)

”Jag upplever att tjejers utsatthet just i bilder och annat är större... så fort man lägger ut en bild som tjej så är det mycket kommentarer, både positivt och ibland negativt” (IP 6)

Ovanstående resultat stämmer överens till viss del med tidigare forskning som bl.a. visar att det är vanligt att nätmobbning mellan flickor oftast handlar om

utseendet (Frisén et al. in press:a). Med till viss del menar vi att inte innehar någon vetenskap om ovanstående citat handlar om nätmobbningen sker mellan pojke – flicka eller flicka – flicka. Gemzöe (2003) belyser hur media framhåller en bild av kvinnan som sexig, offer och som ett objekt. Vidare beskriver Hulter (2004) att reklam präglas av sexiga och lättklädda kvinnor där kvinnans kroppsdelar så som byst, stjärt och ben blir mer väsentlig än hennes personlighet. Utifrån detta kan vi förstå att följande citat har uppstått i praktiken, då informanternas uttalanden stämmer överens med denna beskrivning av kvinnan.

Vad har vi för typ av samhälle med män och kvinnor? Är det jämställt? Eller ska flickor vara söta och sexiga på bilder oavbrutet? Vad har vi för syn på könen i vårt samhälle? [...] Det är klart det får jättemånga likes om du går runt i något djupt urringat och kanske har fått stora bröst och putar med munnen och ser dig själv eller bli sedd som sexobjekt när du är ett barn. Det är ju förfärligt” (IP 1)

”Flickor som har haft pojkvänner och fotat sig och skickat till deras mobil och sen sprider man det” (IP 2)

”För några år sedan fanns det ju någon sida som hette snyggast.com ... det var tjejer som la ut bilder och så blev dom garderade ... asså tjejer som kanske tyckte dom var jättefina och så fick dom tummen ner” (IP 5)

Utifrån dessa beskrivna egenskaper och att kvinnan som Svaleryd (2006) belyser anses vara otillräcklig samt inneha brister kan det vara så att flickorna söker bekräftelse för utseende och kropp och att nätet gör det möjligt för dem att uppnå denna bekräftelse av andra. Därmed anser vi inte att det är förvånansvärt att våra informanter har tagit upp de exempel som de har gjort.

Informanternas erfarenheter och tankar kring pojkar och internet skiljde sig åt jämfört med deras tankar och uppfattningar om flickor och internet. Nedanstående citat går att härledas till de föreställningar som råder i samhället angående vad som anses vara manligt där utmärkande egenskaper är att män bl.a. ska vara tuffa, starka och dominanta (Chancer & Watkins, 2006; Svaleryd, 2006).

” [---] och killar kanske är mer kraftfullt liksom med mobbning på någon då. Och vissa killar... det har jag nog kunnat se såna killar som är lite udda eller har lite tufft från början kan bli utsatta på nätet liksom [---] jag menar att det ser kanske lite olika ut” (IP 3)

”Mer kanske hot och hot om våld när det gäller pojkar [...] Dom fallen då jag har varit med när det har varit pojkar har det varit lite hot inblandat... ”asså jag ska slå sönder dig imorgon på skolan” (IP 4)

”En del barn förstår aldrig att dom har gjort ett annat barn illa..dom tänker att... dom har inte förmågan att tänka sig in i den personens situation utan dom tänker

utifrån sig själva och ”jag blir aldrig ledsen för någonting” Det har jag hört många gånger. ”Jag tål det”... speciellt killar tänker så, så kan tjejer också tänka. ”Jag tål det för så är vi hemma med mina bröder eller mina föräldrar” (IP 2)

”Det är nog mer tjejer tror jag faktiskt ... liksom att det oftast är killarna som slåss.. jag tror att det är så [...] (IP 5)

Ovanstående går att härleda till tidigare forskning som bl.a. visar att pojkar är mer inblandade i traditionell mobbning där den fysiska formen kommer till uttryck så som att slåss (Jing et al. 2009; Olweus, 1999). Även om pojkarna i en informants svar hotar varandra på nätet så handlar dessa hot om fysiskt våld i den verkliga världen och därav anser vi att den tidigare forskningen kring ovanstående gör sig gällande.

Till skillnad från kvinnan så uppfattas alltså mannen exempelvis som tillräcklig och felfri (Svaleryd, 2006). Följande citat skulle kunna förstås utifrån denna syn på män i samhället;

”Och killar är väl ... vet inte... när jag läser dom kommentarerna så känns det lite mer som en klackspark. Det är mycket så hära; ”vad tror du att du är?” ”jäkla swag” (IP 6)

Att informanten upplever det mer som en klackspark när det handlar om pojkar och nätmobbning skulle enligt vår mening kunna bero på att pojkar vet om att de är tillräckliga och felfria (Svaleryd, 2006). Därmed kanske pojkar inte bryr sig om elaka kommentarer i samma utsträckning som flickor samt att vi tänker oss att pojkar inte i lika stor utsträckning är i behov av att söka bekräftelse på nätet, eftersom han duger som han är. Detta stämmer överens med informanternas svar och exemplifieranden angående nätmobbning då de mest utgick från flickans utsatthet på nätet. Utifrån de sociala konstruktioner som finns om manligt och kvinnligt i samhället så kan vi se att flickorna och pojkarna i informanternas exempel och uttalanden agerar enligt dessa föreställningar som finns om de båda könen.

10. Avslutande diskussion

Vi anser att det har varit intressant och lärorikt på många olika sätt att genomföra denna undersökning samt att vi anser att syftet med uppsatsen har uppnåtts med hjälp av de tillhörande frågeställningarna. Vi finner det intressant att samtliga informanter inte ville använda sig av begreppet nätmobbning då majoriteten av den inhämtade litteraturen till denna uppsats benämner detta fenomen för nätmobbning och använder sig inte av begreppet kränkningar. Härigenom har vi börjat reflektera kring begrepps användningen av fenomenet. Resulterar användningen av begreppet kränkningar på nätet till ett förmildrande av denna problematik eller spelar det egentligen någon roll för hur fenomenet benämns? Vi tycker dock inte att det är förvånansvärt att samtliga informanter använde sig av begreppet kränkningar på nätet då mobbning inte är ett begrepp som uttrycks i skollagen (2010:800). Vi ställer oss frågan om det behövs ett gemensamt begrepp i samhället när man talar om denna problematik. Vad gäller frågeställningen angående könsskillnader anser vi den vara besvarad och vi anser att informanternas uttalanden stämmer väl överens med de rådande normer som råder i samhället om vad som anses vara manligt och kvinnligt. Vi tycker att det är oroväckande att unga flickor uppmärksammas för sina yttre attribut på en arena som vi tänker är relativt oövervakad av vuxenvärlden. Vad får detta för konsekvenser för både pojkar och flickor? Vi tänker oss att den makt som samtliga skolkuratorer besitter gentemot eleverna är att betrakta som positiv i den bemärkelsen att deras arbetssätt syftar till att uppnå ett gemensamt mål (läroplanen). Begreppen dressyr och övervakning kan i en första anblick låta negativt, dock är inte detta vår avsikt utan vi ser istället denna maktutövning som ett nödvändigt ont för att skapa en bra skolmiljö och att forma eleverna till goda samhällsmedborgare. Avsaknad av denna dressyr (gränssättning) och övervakning (jobb-Facebook) tänker vi skulle kunna påverka eleverna negativt på många olika sätt såsom exempelvis när de blir vuxna samt att nätmobbning kanske skulle vara ännu mer utbredd än vad det är idag. Att majoriteten av skolkuratorerna vill ha med föräldrar/vårdnadshavare i arbetet mot nätmobbning anser vi är förståeligt då detta fenomen inte bara sker under skoltid utan att det faktiskt pågår under fritiden som i sin tur påverkar skolsituationen. Vi tänker vidare att det kanske handlar om någon form av bristande samverkan mellan hem och skola angående denna nya arena där mobbning kan äga rum. Slutligen anser vi att det hade varit intressant att undersöka elevernas perspektiv på nätmobbning samt att göra en studie med elevernas föräldrar/vårdnadshavare där deras åsikter och tankar kommer till uttryck angående detta fenomen.

11. Litteratur

- Arslan, Sevda, Savaser, Sevim, Hallet, Victoria & Balci, Serap (2012): "Cyberbullying Among Primary School Students in Turkey: Self-Reported Prevalence and Associations with Home and School Life" *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, Volume 15, Number 10
- Beckman, Linda (2013): "*Traditional Bullying and Cyberbullying among Swedish Adolescents: Gender differences and associations with mental health*" *Karlstad University Studies*, 2013:31
- Beckman, Linda, Hagquist, Curt & Hellström, Lisa (2013): "Discrepant gender patterns for cyberbullying and traditional bullying – An analysis of Swedish adolescent data" *Computers in Human Behavior*, Volume 29, Pages 1896-1903
- Bryman, Alan (2009): *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö. Liber
- Chancer, Lynn S, Watkins, Xaviera Beverly (2006): *Gender, Race and Class: An overview*. Oxford : Blackwell Publishing Ltd., 2005.
- Engelstad, Fredrik (2006): *Vad är makt?* Stockholm: Natur och kultur
- Frisén, Ann, Berne, Sofia & Lunde, Carolina (in press:a) "Cybervictimization and body esteem: Experiences of Swedish children and adolescents" *European Journal of Developmental Psychology*
- Frisén, Ann, Berne, Sofia & Marin, Lina (in press:b): "How to Cope with Cyberbullying: Differences Related to Grade, Gender, and Cybervictimization"
- Gemzöe, Lena (2003): *Feminism*. Stockholm. Bilda förlag
- Huang, Yun-yin & Chou, Chien (2012). "Revisiting cyberbullying: Perspectives from Taiwanese teachers" *Computers & Education* Volume 63, pages 227-239

- Hulter, Birgitta (2004): *Sexualitet och hälsa – begränsningar och möjligheter*.
Lund. Studentlitteratur
- Jacobsson, Katarina, Thelander, Joakim & Wästerfors, David (2010): *Sociologi för socionomer: en stående inbjudan*. Malmö: Gleerups utbildning
- Langemar, Pia (2008): *Kvalitativ forskningsmetod i psykologi – att låta en värld öppna sig*. Stockholm. Liber
- Lindgren, Simon (2007): *Sociologi 2.0: samhällsteori och samtidskultur*. Malmö: Gleerup
- Lukes, Steven (2008): *Maktens ansikten*. Göteborg: Daidalos
- Olweus, Dan (1999): *Mobbning bland barn och ungdomar*. Stockholm: Rädda barnen
- Olweus, Dan (1993): *Bullying at School: what we know and what we can do*. Oxford: Blackwell
- Pearce, Natasha, Cross, Donna, Monks, Helen, Waters, Stacey & Falconer, Sarah (2011): "Current Evidence of Best Practice in Whole-School Bullying Intervention and Its Potential to Inform Cyberbullying Interventions" *Australian Journal of Guidance and Counselling*, Volume 21, Issue 1, pp. 1-21
- Skolverket (2012): *Allmänna råd: Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling*. Stockholm: Skolverket
- Slonje, Robert & Smith, Peter K. (2008): Cyberbullying: "Another main type of bullying?" *Scandinavian Journal of Psychology*, Volume 49, pages 147–154
- Slonje, Robert, Smith, Peter K, Frisé, Ann (2013): "The nature of cyberbullying, and strategies for prevention" *Computers in Human Behavior*, Volume 29, Issue 1, Pages 26–32
- Slovak, Karen & B.Singer, Jonathan (2011): "School Social Workers' Perceptions of Cyberbullying" *National Association of Social Workers*, Volume 33, Number 1

- Stauffer, Sterling, Allen Heath, Melissa, Marie Coyne, Sarah & Ferrin, Scott (2012): "High school teachers' perceptions of cyberbullying prevention and intervention strategies". *Psychology in the Schools*. Volume 49 (4)
- Steinar, Kvale (2009): *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur
- Svaleryd, Kajsa (2006): *Genuspedagogik*. Malmö: Liber
- Swärd, Hans & Starrin, Bengt (2006): Makt och socialt arbete. I Meeuwisse, Anna, Sunesson, Sune & Swärd, Hans: *Socialt arbete en grundbok*. Stockholm. Natur och kultur
- Thurén, Torsten (2007): *Vetenskapsteori för nybörjare*. Stockholm. Liber.
- Aricak, Tolga, Siyahhan, Sinem, Uzunhasanoglu, Aysegul, Saribeyoglu, Sevda, Ciplak, Songul, Yilmaz, Nesrin and Memmedov, Cemil (2008): "Cyberbullying among Turkish Adolescents" *Cyberpsychology & behavior*. Volume 11, Number 3.
- Trost, Jan (1997): *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur
- V.Beale, Andrew & R.Hall, Kimberly (2007): *Cyberbullying: What School Administrators (and Parents) Can Do*. Heldref Publications, Vol. 81, No. 1
- Wang, Jing, Iannotti, Ronald J and Nansel, Tonja R. (2009): "School Bullying Among US Adolescents: Physical, Verbal, Relational and Cyber". *J Adolesc Health* 45(4): 368–375
- Willard, N.E. (2007): *Educator's guide to cyberbullying: addressing the harm caused by online social cruelty*.
<http://www.asdk12.org/MiddleLink/AVB/bully_topics/EducatorsGuide_cyberbullying.pdf> (2013-11-29)
- Zhou ,Zongkui, Tang, Hanying, Tian, Yuan, Wei, Hua, Zhang, Fengjuan & Morrison, Chelsey M. (2013): "Cyberbullying and its riskfactors among Chinese high school students" *School Psychology International* 1–18

http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Skollag-2010800_sfs-2010-800/#K1, (2013:a), 2013-11-29

http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Diskrimineringslag-2008567_sfs-2008-567/#K3, (2013:b), 2013-12-04

http://www.samfak.gu.se/aktuellt/nyheter/nyheter_detalj/natmobbing-ett-vaxande-problem.cid915957, 2013-11-28

<http://www.umea.se/umeakommun/omsorgochhjalp/psykiskohalsa/stodtillbarnochunga/mobbingochkrankandebehandling.4.6c21260f13ed2f5673165e6.html>, 2013-12-13

<http://unicef.se/barnkonventionen/barnkonventionen-ar-grunden-for-vart-arbete>, 2013-12-05

<http://www.skolkurator.nu/yrkesrollen.htm>, 2013-12-05

http://www.statensmedierad.se/upload/_pdf/Ungar_och_medier_2013.pdf, 2013-12-03

<http://www.friends.se/vad-vi-gor>, (2013:a), 2013-12-02

<http://www.friends.se/barns-rattigheter/fns-barnkonvention-1>, (2013:b), 2013-12-05

http://www.skolverket.se/laroplaner-amnen-och-kurser/grundskoleutbildning/grundskola/laroplan/curriculum.htm?tos=gr&a=2#anchor_2, 2013-12-05)

Bilaga 1

Intervjuguide

- Vad har du för utbildning?
- Hur länge har du varit yrkesverksam som skolkurator?

Definition

- Vad är mobbning?
- Vad är kränkningar?
- Vad är nätmobbning?

Skolan

- Förekommer det nätmobbning bland eleverna på er skola?
- Vilka eventuella konsekvenser kan du se av nätmobbning?

Arbetsätt

- Hur arbetar du mot nätmobbning?
- Hur lägger du märke till om det förekommer nätmobbning?
- Hur får du till dig informationen om att det förekommer nätmobbning?
- Har skolan en dialog med elever och föräldrar om nätmobbning?
- Hur ser samverkan ut mellan skolorna om nätmobbning förekommer mellan elever på olika skolor?
- Hur arbetar du på skolan om nätmobbning sker gentemot en elev av en person som inte går i någon skola?

Ansvar

- Vem har ansvaret om det sker på fritid mellan elever?

Likabehandlingsplanen

- Vad är din roll som skolkurator utifrån likabehandlingsplanen?
- Anser du att likabehandlingsplanen är tillräcklig för att motverka nätmobbning? Krävs det andra strategier för att upptäcka och förhindra nätmobbning?

- Fungerar likabehandlingsplanen i praktiken angående nätmobbning?

Bilaga 2

Missivbrev

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Institutionen för socialt arbete

Hej!

Vi heter Annica och Josephine och är två studenter som läser Socionomprogrammet på Göteborgs universitet och vi ska skriva vår C-uppsats denna termin. Vår uppsats är en kvalitativ studie där vi söker informanter som kan tänkas bli intervjuade av oss. Syftet med vår uppsats är att få en ökad kunskap om hur skolkuratorer definierar begreppet nätmobbning samt få en inblick i hur skolkuratorerna fångar upp den eventuella problematiken kring nätmobbning. Vi riktar oss till Dig som arbetar som skolkurator på en högstadieskola. Vi tänker oss att intervjuerna kommer att äga rum i oktober och tar ca 45 minuter. Platsen för intervjuerna är något som vi tillsammans kommer överens om efter Ditt önskemål.

Vi kommer under intervjuerna att utgå ifrån de fyra forskningsetiska principerna och dessa är följande; informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Informationskravet innebär att Din medverkan är frivillig och Du har rätt att avbryta när som helst under den pågående intervjun om så önskas. Samtyckeskravet innebär att Du har rätt att bestämma över Ditt deltagande samt det råder inga krav att behöva svara på ställda frågor. Konfidentialitetskravet innebär att inhämtade uppgifter från intervjuerna kommer att bevaras oåtkomligt för obehöriga. I vår uppsats kommer anonymitet att vara garanterad. Nyttjandekravet är den sista principen som innebär att den information man får från deltagarna endast skall användas för forskningsändamålet, vilket också är vår avsikt. Om Du kan tänka Dig att ställa upp på att bli intervjuad har vi en önskan (dock inget krav) om att få spela in materialet som endast vi kommer att ta del av.

Vår färdiga uppsats kommer att finnas tillgänglig på följande adress;
<https://gupea.ub.gu.se/>.

Vi kommer att kontakta Dig under denna vecka och har Du några funderingar innan dess är Du varmt välkommen att kontakta oss på följande e-post: annicajosephine@gmail.com. Vi vore oerhört tacksamma om Du kan tänka Dig att ställa upp på att bli intervjuad.

Tack på förhand!

Med vänliga hälsningar, Annica Johansson & Josephine Mc Lintock